

**Przedszkole nr 9 „Mały Czytelnik”
w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 17**

\ Program adaptacyjny

„WSPÓLNIE POKONAJMY PIERWSZY KROK”

Opracowany przez:

Marzena Rotman

Katarzyna Kawaler

Joanna Wszyńska-Gralak

Ilona Bartold

Natalia Wojciechowska

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Właściwości rozwojowe dziecka trzyletniego jako mechanizmy adaptacyjne	5
2. Założenia ogólne	7
3. Cele i zadania programu	8
4. Oczekiwane efekty wdrażania programu adaptacyjnego – dzieci, rodzice i nauczyciele	9
5. Metody i formy służące realizacji programu	10
6. Plan realizacji programu adaptacyjnego	11
7. Zakończenie	14
8. Literatura	14
9. Załączniki i materiały pomocnicze	15

Wstęp

Pisząc ten program chcielibyśmy we wstępie wyjaśnić czym jest adaptacja, słowo potocznie bardzo nam bliskie, a jednak wywołujące tyle emocji.

Niewątpliwie jest to pewien proces, który rozpoczyna się i kończy w dość charakterystycznych momentach życia jednostki. Procesem współistniejącym z procesem adaptacyjnym jest także integracja- na poziomie wewnętrznym grupy (nauka zgodnego współdziałania rówieśników w czasie zabawy oraz nabywania nowych umiejętności) ale i międzygrupowa oraz ze środowiskiem lokalnym.

Proces adaptacji jest to długi okres scalania grupy, który występować będzie podczas całorocznej pracy.

Najważniejszym zadaniem nas, nauczycieli, wychowawców jest stworzenie takich warunków, aby każde dziecko uczestniczące w zajęciach czuło się bezpiecznie, akceptowane przez kolegów i koleżanki. Atmosfera bezpieczeństwa i akceptacji w grupie to punkt wyjścia do współdziałania i jednoczenia się wszystkich jej członków.

Zadania stawiane przedszkolakom nie będą zawierać elementów rywalizacji aby nie ujawniać różnic wśród dzieci, sprzymierzeńcem zadań będzie zatem współpraca oraz dobry humor(...)

Adaptacja polega na przystosowaniu się jednostki lub grupy do funkcjonowania w zmienionym środowisku społecznym. Dla małego dziecka takim środowiskiem jest właśnie przedszkole. Moment pójścia do przedszkola jest bardzo ważnym wydarzeniem, wręcz przełomowym w jego życiu społecznym, bo przecież zmienia się wówczas tak wiele...

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko jest otaczane troską, uwagą i opieką, a jego potrzeby są zaspakajane na miarę możliwości, w granicach zdrowego rozsądku. Jednakże kiedy znajdzie się w przedszkolu, obce jest wszystko: miejsce, koledzy, koleżanki, osoby dotąd bliskie zastąpione nauczycielkami i pozostałym personelem, jedzenie, rytm dnia... Konsekwencją tych zmian jest fakt, że dziecko nie jest w stanie kontrolować sytuacji i odczuwa ją jako zagrożenie, dochodzi wtedy do zachwiania poczucia bezpieczeństwa u dziecka.

Pójście do przedszkola stanowi więc wejście w całkiem nowy świat. Podobnie jak na wszystkie inne wydarzenia, tak i na to dzieci reagują w swój własny, zindywidualizowany sposób, zależny od ich osobowości i konkretnej sytuacji. Część dzieci adaptuje się szybko i łatwo, ale są i tacy, którzy mają z tym problem.

Z naszych doświadczeń wynika, że najczęstszymi reakcjami na „wrześniowe przekroczenie progu przedszkola” są jednak:

- PŁACZ, w ten sposób emocje znajdują ujście,
- WYCOFANIE - emocje nie znajdują ujścia, maluch staje się apatyczny, smutny

- POZORNA AKCEPTACJA -dziecko stosuje się do poleceń pani nauczycielki, jego zachowanie w przedszkolu nie budzi niepokoju, natomiast w domu staje się nie wytrzymałym,
- ZABURZENIE FUNKCJONOWANIA - objawem może być np. moczenie nocne, jąkanie. Taka sytuacja wymaga interwencji specjalistów.

Jednakże od momentu zapisania dziecka do przedszkola placówka ta, wspólnie z rodzicami, bierze na siebie odpowiedzialność za bezstresowe wprowadzenie dziecka do przedszkola i uczynienie go prawdziwym przedszkolakiem.

Pragnąc zmniejszyć trudności adaptacyjne należy jednak dostatecznie wcześniej przygotować dziecko do nowej roli. Trzeba jednak pamiętać, że adaptacja dotyczy zarówno dzieci, jak i ich bliskich. Tak więc dzieci spokojnie będą poznawać przedszkole, kolegów, koleżanki, panię, a co z rodzicami? Wszystko to zależy od nas dorosłych, naszego zaangażowania w proces adaptacyjny i życzliwej twórczej postawy.

Psychologia rozwojowa dowodzi, że poziom rozwoju dziecka trzyletniego nie pozwala mu na całkowicie samodzielnie pokonywanie progów zorganizowanej instytucji, jaką jest przedszkole. Dlatego, nie kto inny jak rodzice wraz z nauczycielami powinni tworzyć sytuacje sprzyjające pozytywnemu nastawieniu i zainteresowaniu dziecka tą instytucją oraz wspierać swoich wychowanków w przystosowaniu się do niej, stąd też warto aby przedszkole jako profesjonalna placówka wychowawcza udzielała rodzicom wsparcia przygotowując ich do udzielania pomocy dziecku w jego adaptacji do nowego środowiska społecznego. Nawiązanie współpracy przedszkola z domem rodzinnym służy wzajemnemu poznawaniu oczekiwań rodziców i nauczycieli oraz indywidualnych potrzeb dzieci.

Tu nasuwają się nurtujące nas pytania:

- Co zrobić, żeby adaptacja dzieci przebiegła bezboleśnie?
- Jak zmniejszyć smutek spowodowany rozstaniem z bliskimi?
- Jak pomóc najmłodszym dzieciom w przystosowaniu się do nowego środowiska?
- Co zrobić żeby przedszkole stało się ulubionym miejscem zabaw i nauki?
- Jak zmniejszyć lęk rodziców, oddających dzieci pod opiekę personelu przedszkola?

Właśnie z myślą o udzieleniu odpowiedzi na powyższe pytania powstał ten program.

1. Właściwości rozwojowe dziecka trzyletniego jako mechanizmy adaptacyjne

Proces adaptacji dziecka do nowego środowiska dotyczy całego organizmu, jednak największe znaczenie ma sfera fizjologiczno - biologiczna, emocjonalno - społeczna i poznawcza. Za całość procesów przebiegających w organizmie odpowiedzialny jest ośrodkowy układ nerwowy, który u trzylatka jest jeszcze słaby i delikatny, przez co dziecko nie radzi sobie z odbieraniem wielu różnorodnych bodźców, męczy je długi jednostajny wysiłek, nie potrafi też znosić pewnych ograniczeń. Natomiast w pierwszych dniach pobytu w przedszkolu organizm małego dziecka zostaje poddany niekorzystnemu działaniu właśnie tych czynników, następuje też zmiana w sposobie i stopniu zaspokajania elementarnych potrzeb dziecka. Tak więc zdolności adaptacyjne dziecka do nowego środowiska uwarunkowane są poziomem jego psychoruchowego rozwoju.

W sferze fizjologiczno-biologicznej dokonuje się w tym okresie rozrost organizmu, doskonalą się wiele jego funkcji układów wewnętrznych, poprawia się sprawność fizyczna i motoryczna.. Pomimo tego dziecko nadal nie jest odporne na wysiłek fizyczny i hałas. Jest niezaradne życiowo, odczuwa trudności w pokonywaniu przeszkód terenowych, oraz w wykonywaniu codziennych czynności samoobsługowych. Dziecko wychowywane w normalnych warunkach rodzinnych zdolne jest w dużym stopniu do samodzielnego zaspokajania swoich potrzeb fizjologicznych i czynności higienicznych przy niewielkim udziale dorosłych.. Przeciętny poziom rozwoju fizycznego i motorycznego w pełni mu to umożliwia, chociaż są to umiejętności i nawyki niezbyt dobrze utrwalone. Przy zmianie standardów życia mogą pojawić się trudności w ich wykonywaniu, gdyż dziecko nie ma orientacji ani doświadczenia w zakresie grupowego trybu życia, nie zna warunków zaspokajania swoich potrzeb w nowym środowisku, co wywołuje napięcia i uczucia niepewności związane z niewiedzą.

Dziecko 3-letnie nie zna i nie rozróżnia prawidłowo stosunków czasowych i przestrzennych. Utrudnia mu to rozpoznanie i ocenę wielu sytuacji społecznych i związanych z funkcjonowaniem w nowym otoczeniu i wzbudza lęk. Trudności w zakresie mowy nie pozwalają na pełne werbalne porozumiewanie się z otoczeniem, a myślenie wykazuje znaczne niedogodności w spostrzeganiu relacji przyczynowo-skutkowych, słabą orientację w czasie, przestrzeni materialnej i społecznej.

Sfera emocjonalna pełni rolę kierunkową w rozwoju, co oznacza, że to ona ma znaczenie pierwszoplanowe w procesie przystosowania. Trzylatek ma trudności z identyfikowaniem swojego „ja”. Przypisuje się je właściwej dla tego wieku zależności emocjonalnej dziecka od matki, oraz trudnościom w nawiązywaniu dłuższych kontaktów z nieznanymi osobami, także rówieśnikami. Kontakt emocjonalny między matką a dzieckiem sprzyja rozwijaniu się szeregu potrzeb psychicznych. Najważniejszą z nich jest potrzeba

bezpieczeństwa, którą zapewnia matka, dziecko uczy się nowych rzeczy wtedy, gdy czuje się w pełni bezpieczne. Momentem krytycznym jest z pewnością pójście do przedszkola i rozłąka z matką, rozstanie to jest powodem lęku pierwotnego, jaki przeżywa w tym okresie dziecko.

Sprzymierzeńcem dobrej adaptacji trzylatka nie jest również rozwój społeczny, jest to okres intensywnego poznawania i tworzenia obrazu własnej osoby poprzez odróżnianie siebie od reszty świata, a to nie sprzyja podporządkowaniu się nieznanemu środowisku, spełnianiu jego wymagań.

W rozwoju psychoruchowym dziecka 3-letniego można zaobserwować cechy niesprzyjające przystosowaniu się do warunków przedszkola. Według J. Lubowieckiej do niekorzystnych dla adaptacji właściwości rozwojowych dziecka należą:

1. niski poziom autoidentyfikacji,
2. wysoka reaktywność na bodźce,
3. dominacja sfery emocjonalnej,
4. niski poziom kompetencji językowych,
5. aktualny poziom rozwoju poznawczego,
6. nieznajomość środowiska materialnego, w którym dziecko ma przebywać,
7. obecność niesprzyjających tendencji w rozwoju osobowości do rozwijania poczucia przynależności do grupy społecznej.

Do właściwości rozwojowych dziecka, które przemawiają za rozpoczęciem edukacji przedszkolnej można zaliczyć:

1. poszukiwanie uwagi u innych (np. u rówieśników),
2. wzrost autonomii dziecka wobec matki i rosnąca niezależność w zaspokajaniu potrzeb fizjologicznych,
3. rozwój potrzeb poznawczych.

Przegląd właściwości rozwojowych wskazuje na to, że próg 3 roku życia jest okresem przejściowym w rozwoju. Proces przystosowania do przedszkola może stać się dla wielu dzieci sprawą korzystnych zmian w rozwoju, pod warunkiem, że będzie przebiegał na miarę ich możliwości. Nie każdy 3-latek jest na tyle dojrzały i gotowy, aby temu procesowi nadać właściwy kierunek, dlatego istnieje potrzeba wsparcia dziecka przez intencjonalnie stworzone środowisko wychowawcze.

Dla wielu maluchów pójście do przedszkola jest jednak momentem długo wyczekiwany z ogromną niecierpliwością i zaciekawieniem. Wyczekiwanie to jest bardzo ekscytujące i wymaga wiele emocjonalnej energii. Dlatego też nasz program powstał również z myślą o tych dzieciach, bo ta naturalna dziecięca ciekawość i energia powinna być rozsądnie spożytkowana.

2. Założenia ogólne

Założeniem programu jest wspomaganie i ukierunkowanie rozwoju dziecka zgodnie z jego wrodzonym potencjałem i możliwościami rozwojowymi. Programem zostaną objęte wszystkie dzieci, które będą po raz pierwszy w przedszkolu: grupa I trzylatków w całości (25 dzieci) oraz częściowo grupa II – 1 dziecko, grupa III – 9 dzieci, grupa IV – 2 dzieci i grupa V – 13 dzieci. W trakcie poznawania przez dziecko nowego środowiska zostaną włączone najbliższe mu osoby, co ułatwi dziecku nawiązanie kontaktu z nauczycielem oraz pozostałym personelem. Trudna adaptacja dziecka 3-letniego, nowoprzyjętego do przedszkola skłoniła nas do stworzenia takiego programu, który ułatwiłby zatem wszystkim podmiotom ten trudny okres. Tak więc oddziaływania muszą obejmować i rodziców i dziecko, ale również personel przedszkola:

1. Ukierunkowanie na rodziców wyznacza następujące zadania:
 - a) pozytywne nastawienie do przedszkola, darzenie zaufaniem personelem,
 - b) współpraca w realizacji programu adaptacyjnego.
2. Ukierunkowanie na dziecko wyznacza następujące zadania:
 - a) zapewnienie poczucia bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego,
 - b) uznanie praw dziecka do zaspokajania jego potrzeb,
 - c) ośmielanie dziecka do nowego otoczenia, do udziału w zabawach i zajęciach, bez ciągłego myślenia o powrocie do domu.
3. Ukierunkowanie na personel wyznacza następujące zadania:
 - a) dokładne poznanie dzieci, nad którymi będzie sprawowana opieka,
 - b) planowanie pracy w oparciu o wyniki przeprowadzanych obserwacji dzieci,
 - c) pozytywne nastawienie do rodziców i dzieci,
 - d) stymulowanie rozwoju dziecka tak, aby rozwijało swoje możliwości rozwojowe,
 - e) pomaganie i wspieranie dzieci i ich rodziców w pokonywaniu lęku przed nowym otoczeniem.

3. Cele i zadania programu

GŁÓWNYM celem naszego programu jest ułatwienie dzieciom 3-letnim dobrego startu w przedszkolu w miesiącu wrześniu poprzez zminimalizowanie emocjonalnych wątpliwości i ukierunkowanie ich rozwoju w aspekcie społecznym

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- ❖ wspomaganie indywidualnych możliwości rozwoju dziecka w procesie przystosowania się do życia w warunkach przedszkolnych,
- ❖ zapewnienie dziecku poczucia psychologicznego bezpieczeństwa podczas poznawania nowego otoczenia w obecności rodziców,
- ❖ wyrabianie orientacji czasowej w rozkładzie dnia w przedszkolu, przyswajanie wiedzy o lokalizacji pomieszczeń w budynku oraz kształtowanie przynależności do grupy przedszkolnej,
- ❖ umożliwienie rodzicom wcześniejszego poznania przedszkola, jego programu i osób, które będą miały wpływ na wychowanie ich dzieci,
- ❖ wspieranie rodziców w działaniach zapobiegających trudnościom w procesie adaptacyjnym

ZADANIA programu adaptacyjnego:

I Ograniczanie lęku i zachęcanie dzieci do przebywania w grupie rówieśniczej.

II Złagodzenie trudności w przystosowaniu się dzieci do warunków przedszkolnych.

III Włączenie rodziców do udzielania wsparcia psychicznego dzieciom wobec warunków życia przedszkolnego.

IV Wzbogacanie pozytywnych doświadczeń dzieci w kontaktach z dorosłymi i rówieśnikami.

4. Oczekiwane efekty wdrażania programu adaptacyjnego – dzieci, rodzice i nauczyciele

a. Oczekiwane efekty – dziecko:

- a) przybliży sobie nowe otoczenie w poczuciu bezpieczeństwa, w obecności rodziców,
- b) pozna organizację życia w grupie przedszkolnej,
- c) przyswoi umiejętność korzystania z pomieszczeń i urządzeń znajdujących się w przedszkolu,
- d) będzie pozytywnie nastawione do nowego środowiska,
- e) nawiąże kontakty interpersonalne z rówieśnikami w grupie, mimo ich „odmienności”,
- f) zdobędzie orientację w środowisku przedszkolnym,
- g) nabeździe poczucie przynależności przedszkolnej,
- h) aktywnie będzie uczestniczyło we wspólnych zabawach i życiu przedszkola,
- i) przyswoi sobie zasady życia w grupie,
- j) chętnie i z radością będzie przychodziło do przedszkola.

b. Oczekiwane efekty – rodzic:

- a) zapozna się z organizacją i trybem życia przedszkola,
- b) pozna pracowników przedszkola, a w szczególności nauczycielki swojego dziecka,
- c) pozna wymagania przedszkola, ale również sposoby wzajemnej wymiany informacji,
- d) zrozumie wagę pozytywnego emocjonalnego nastawienia do przedszkola,
- e) spostrzeże zakres posiadanych umiejętności i zachowań swojego dziecka na tle grupy,
- f) pozna oczekiwania przedszkola wobec środowiska rodzinnego i dziecka rozpoczynającego edukację przedszkolną.

c. Oczekiwane efekty – nauczyciel:

- a) uzyska informację zwrotną dotyczącą oczekiwań rodziców,
- b) bliżej pozna środowisko rodzinne swoich wychowanków,
- c) pozna poziom rozwoju swoich wychowanków oraz zakres ich wiedzy i umiejętności.

5. Metody i formy służące realizacji programu

Rozpoczęcie przez dziecko edukacji w przedszkolu jest niewątpliwie przełomowym okresem w jego życiu, stąd wydaje nam się, że bardzo ważne jest, aby te pierwsze doświadczenia dziecka były nabywane w atmosferze bezpieczeństwa, spokoju i łagodności.

Pokonanie tych przysłowiowych „pierwszych kroków” nowoprzyjętych dzieci umożliwiły nam tak naprawdę „Dni Otwarte Przedszkola”, które wydaje nam się były doskonałą okazją poznania placówki. Część rodziców wraz z dziećmi odwiedzała przedszkole już przed wakacjami. Już w tym czasie staramy się, aby nowo przybyłe dzieci czuły się dobrze w nowym miejscu, tworzymy okazje nie tylko do zapoznania się z topografią przedszkola, ale również do wspólnych zabaw.

Od września planujemy szereg zabaw integrujących mających na celu wytworzenie pozytywnej, radosnej atmosfery w grupie, lepsze poznanie się dzieci i personelu z dziećmi, a także doznanie przyjemności, która wypływa z tych zabaw. Planujemy również takie zabawy integracyjne odbywać także z rodzicami. Dodatkowym atutem w naszej grupie jest także możliwość przynoszenia przez cały rok przez dzieci maskotek - przytulank, dzięki którym łatwiej jest znieść rozstanie z najbliższymi, zwłaszcza podczas leżakowania.

W naszym przedszkolu będziemy starały się wypracować rodziną atmosferę poprzez:

- świętowanie urodzin dzieci,
- zorganizowanie uroczystości „Pasowania na Przedszkolaka”,
- spotkanie świąteczne przy choince,
- Dzień Babci i Dziadka,
- Dzień Rodziny,
- Festyn Rodzinny,
- zajęcia otwarte.

W powyższych uroczystościach będą brali udział rodzice, dziadkowie – członkowie rodziny. Mamy nadzieję, że wspólnie spędzone chwile będą niezapomniane i pozwolą na zbudowanie wzajemnego zaufania wobec siebie.

W czasie wstępnej adaptacji bardzo ważne jest stosowanie zróżnicowanych metod i form pracy z dziećmi i współpracy z rodzicami. Najczęstszymi metodami stosowanymi przez nas będą metody oglądowe, praktycznego działania i słowne. Podczas wspólnych spotkań z rodzicami będziemy wykorzystywać tańce i zabawy integracyjne, metody pedagogiki zabawy, metodę „Porannego kręgu”, metodę ruchu rozwijającego wg W. Sherborne i inne.

W naszej placówce planowane są także prelekcje dla rodziców z udziałem takich specjalistów jak np.: psycholog, logopeda; podczas których rodzice mają okazję do uzyskania wiedzy na nurtujące ich problemy. Najbardziej bezpośrednim, po rozmowach indywidualnych, źródłem informacji dla rodziców jest przygrupowa tablica – „Kącik dla rodziców” oraz przy wejściu w holu głównym. Tu rodzice odnajdywać będą bieżące informacje dotyczące życia grupy i przedszkola. Powyżej wymienione działania mają zmierzać do tego, aby edukacja

przedszkolna dziecka przebiegała łagodnie, a pierwsze dni pobytu w tejże placówce zaowocowały stworzeniem atmosfery zaufania, radości i akceptacji każdego wychowanka.

6. Plan realizacji programu adaptacyjnego

Tab. 1. Realizacja programu adaptacyjnego „Wspólnie pokonajmy pierwszy krok”

L p	Działania sprzyjające realizacji treści programu adaptacyjnego	Termin	Działania pomocnicze	Osoby odpowiedzialne
1	Zapoznanie rodziców z organizacją przedszkola poprzez: → umożliwienie zwiedzania budynku przedszkolnego → zapoznanie z ramowym i szczegółowym rozkładem dnia pracy przedszkola, → zapoznanie z ofertą edukacyjną przedszkola.	czerwiec/ sierpień	→ zorganizowanie spotkań z rodzicami,	P. Dyrektor nauczycielki grupy
2	Uzyskanie przez przedszkole informacji o dziecku na podstawie: → karty zapisu dziecka do przedszkola, → ankiety informacyjnej o dziecku.	kwiecień/ wrzesień	→ analiza kart zgłoszeniowych, → przygotowanie ankiety informacyjnej o dziecku	nauczycielki grupy
4	Organizowanie „Dni otwartych” w przedszkolu: → poznanie p. Dyrektora, nauczycielek, pomocy i woźnej, → zapoznanie z salą zabaw, łazienką, szatnią, → wspólne zabawy w sali	czerwiec	→ umożliwienie zwiedzania przedszkola, służyć radą i pomocą w razie potrzeby → nawiązanie pierwszych kontaktów →	P. Dyrektor nauczycielki grupy
5	Przygotowanie przedszkola do przyjęcia dzieci: → rada pedagogiczna – omówienie problemów adaptacyjnych, poinformowanie o utworzonym programie adaptacyjnym → rozmowa instruktażowa z personelem przedszkolnym, → przygotowanie sal do przyjęcia dzieci.	sierpień	→ sformułowanie wniosków do dalszej pracy → zadbanie o szczególnie atrakcyjne zabawki, kąciek zainteresowań	P. Dyrektor nauczycielki grupy

6	<p>Działania przedszkola, wszystkich pracowników w celu zapewnienia dzieciom poczucia bezpieczeństwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> → zachęcanie rodziców do regulowania czasu pobytu dziecka w przedszkolu w pierwszych dniach-skrócenie czasu, → przebywanie rodziców z dzieckiem w przedszkolu, wspólne zabawy – zajęcia otwarte → przynoszenie swoich ulubionych zabawek – przytulank, które pomogą w adaptacji i stworzą poczucie bezpieczeństwa, → nie zmuszanie do przebierania się dzieci w piżamę i do spania-tworzenie atmosfery sprzyjającej relaksacji – przedstawienie dzieciom odpoczynku na leżaku jako coś atrakcyjnego, łączenie leżakowania z czytaniem bajek, słuchaniem wierszy i bajek z nagrań, słuchanie muzyki relaksacyjnej. 	wrzesień	→tworzenie przyjaznej atmosfery, indywidualne i podmiotowe traktowanie każdego dziecka	nauczycielki grupy i pozostały personel
7	<p>I Zebranie informacyjne dla rodziców:</p> <ul style="list-style-type: none"> →Zapoznanie się lub przypomnienie informacji dotyczących organizacji pracy przedszkola i ramowego rozkładu dnia, statutu przedszkola, planu rocznego przedszkola, opłat, regulaminów →Poinformowanie o utworzonym programie adaptacyjnym →Zapoznanie rodziców z ofertą zajęć 	wrzesień	→ sporządzenie protokołu	nauczycielki grupy
8.	Zajęcia otwarte dla rodziców	od września do końca roku szkolnego/ min. 1 na semestr	<ul style="list-style-type: none"> → zaprezentowanie rodzicom stosowanych form i metod pracy z dziećmi → zachęcanie rodziców do czynnego udziału w proponowanych zajęciach → umożliwienie obserwacji dziecka na tle grupy → pozyskiwanie informacji zwrotnych od rodziców - ankiety 	nauczycielki grupy

9.	Zaproszenie dzieci i rodziców na Integracyjny Festyn Rodzinny	czerwiec	→ zorganizowanie Integracyjnego Festynu Rodzinnego dla dzieci i rodziców	P. Dyrektor wszystkie nauczycielki i pozostały personel
10	<p>Działania nauczycieli w ciągu całego roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> → Stały kontakt nauczyciela z poradnią i logopedą, → zachęcanie rodziców do rozmów w celu ujednoczenia oddziaływań wychowawczych w domu i przedszkolu, → stosowanie zabaw i ćwiczeń relaksacyjnych, integracyjnych → kształtowanie u dzieci wiary w siebie poprzez akceptację i dostosowanie wymagań do ich możliwości, → wspólne świętowanie „Dnia urodzin dzieci” – wprowadzenie miłego nastroju, podnoszenie kultury osobistej, integrowanie grupy <p>→ zamieszczanie na tablicy grupowej artykułów dla rodziców na temat rozwoju dzieci przedszkolnych, wierszy, piosenek, ogłoszeń</p> <p>→ uroczystości: „Pasowanie na Przedszkolaka”, „Spotkanie Wigilijne”, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Rodziny</p> <ul style="list-style-type: none"> → Kontakty indywidualne z rodzicami, zebrania informacyjne, włączanie rodziców w akcje charytatywne. 	Cały rok	→ Pozyskiwanie rodziców jako partnerów, służące wzajemnej współpracy mającej na celu jak najlepszy rozwój wychowanków.	wszyscy

7. Zakończenie

Realizując program „Wspólnie pokonajmy pierwszy krok” stawiamy sobie za cel szybkie i bezstresowe przyzwyczajenie dzieci do nowego otoczenia. Musimy jednak pamiętać, że każde dziecko ma indywidualną drogę rozwojową i w inny sposób przechodzi okres adaptacji. To od nas – dorosłych w dużej mierze zależy, jak długo będzie on trwał i jaki będzie jego przebieg. Zróbmy wszystko, by nasze działania potwierdzały poniższe sentencje:

- *„Kiedy śmieje się dziecko, śmieje się cały świat”. - Janusz Korczak*
- *„Troska o dziecko jest pierwszym i podstawowym sprawdzianem stosunku człowieka do człowieka”. — Jan Paweł II (Karol Wojtyła)*
- *„Dziecko, kładąc się do snu, nie chce zerwać kontaktu z realną rzeczywistością, trzyma za rękę matkę lub ojca, a gdy ich nie ma, przytula do siebie swego misia”. — Antoni Kępiński*
- *„Gdyby na wielkim świecie zabrakło uśmiechu dziecka, byłoby ciemno i mroczno, ciemniej i mroczniej niż podczas nocy bezgwiazdnej i bezksiężycowej - mimo wszystkich słońc, gwiazd i sztucznych reflektorów. Ten jeden mały uśmiech rozwidnia życie”. - Julian Ejsmond*
- *„Dziecko może nauczyć dorosłych trzech rzeczy: cieszyć się bez powodu, być ciągle czymś zajęтым i domagać się ze wszystkich sił, tego czego się pragnie”. - Paulo Coelho*
- *„Z odrobiną sukcesu, zachęty i zaufania, w środowisku sprzyjającym pracy, dziecko może dotrzeć do krańców świata”. – C. Freinet*
- *„Bez pogodnego, pełnego dzieciństwa całe życie potem jest kalekie”. – Janusz Korczak*

Literatura

1. Barańska E., [2000]: Przystosowanie psychospołeczne dziecka do przedszkola. Wychowanie w przedszkolu,10.
2. Bodziach W., [2001]: Pierwszy krok w przedszkolu. Wychowanie w Przedszkolu,7.
3. Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E. [1998]: Wspomaganie rozwoju trzylatka. Wychowanie Przedszkolne.
4. Hurlock E.B. [1985]: Rozwój dziecka. PWN, Warszawa.
5. Kielar-Turska M. [1992]: Jak pomagać dziecku w poznawaniu świata, WSiP, Warszawa.
6. Krawczyk D. [2001]: Żegnaj smutku u maluszków. Wychowanie przedszkolne, 7.
7. Lubowiecka J. [2001]: Trudności dziecka w przystosowaniu do przedszkola. Wychowanie przedszkolne, 6.
8. Palacz J. [2009]: „Katastrofa czy mądry start? Bliżej przedszkola, 4

8. Załączniki i materiały pomocnicze

Załącznik 1

INFORMACJA DLA RODZICÓW, KTÓRYCH DZIECKO PIERWSZY RAZ PRZEKRACZA PROGI PRZEDSZKOLA (1)

Wymagania:

Debiut w przedszkolu to niełatwa sprawa! Malucha czekają poważne zmiany w życiu, często trudne do zaakceptowania. Ale to, co nowe, wcale nie musi być niedobre. Do trudnych sytuacji trzeba po prostu dziecko i siebie przygotować. Dziecku, Rodzicom i sobie życzymy, aby ten pierwszy krok do samodzielności łączył się z miłymi przeżyciami.

Co do przedszkola?

- ☞ luźne spodnie lub spódnica w gumkę, bluza dresowa lub lekki sweterek - czyli ubiór "na cebulkę", ważniejsza wygoda od elegancji ,
- ☞ kaptcie - najlepiej na rzepy, kurtka z suwakiem, który łatwo się zapina,
- ☞ ubrania z rozciągliwymi dekolami,
- ☞ majtki i spodnie na zmianę (gdyby zdarzyła się "wpadka"),
- ☞ podkoszulek do przebrania (gdy przy zupie zadrży ręka),
- ☞ ukochana przytulanka, dzięki której łatwiej będzie przeżyć rozstanie z mamą.

Nadają się na przedszkolaka:

- ☞ zostają na chwilę bez mamy,
- ☞ umiem się ubrać i rozebrać (jeszcze nie całkiem samodzielnie),
- ☞ umiem się sam załatwić i umyć ręce (czasami ktoś mi pomaga),
- ☞ sam jem (choć nie robię tego szybko),
- ☞ mówię zdaniami (to nie jest największy problem, bo w przedszkolu się nauczę).

Załącznik 2

INFORMACJA DLA RODZICÓW, KTÓRYCH DZIECKO PIERWSZY RAZ PRZEKRACZA PROGI PRZEDSZKOŁA (2)

Co może pomóc dziecku?

- wcześniejsze przyzwyczajanie dziecka do przebywania w nowym miejscu pod opieką osób trzecich, kontaktowanie dziecka z rówieśnikami, np. na placu zabaw,
- uczenie dziecka poprzez zabawę czynności związanych z samoobsługą,
- informowanie dziecka o tym, że czas w przedszkolu będzie spędzało w towarzystwie innych dzieci, bez rodziców,
- ważne aby rodzice podczas rozstania z dzieckiem byli spokojni (dziecko wyczuwa niepokój),
- zabawy z dzieckiem "w przedszkole", przedstawianie jego realnych zalet, m.in. obecność rówieśników, wielość zabawek,
- akceptacja płaczu dziecka przez rodziców (naturalnej reakcji na nową sytuację) – duża labilność uczuć dziecka powoduje, że za chwilę jest wesołe i świetnie się bawi,
- wcześniejsze poznanie przedszkola - spacer w kierunku placówki, krótkie wizyty w ogrodzie przedszkolnym i przedszkolu,
- "kawałek domu" – drobiazg przyniesiony przez dziecko z domu, np. ulubiona zabawka,
- wcześniejsze odbierania dziecka – na początku (należy odbierać dziecko zgodnie z obietnicą).

JAK POMÓC DZIECKU W PIERWSZYCH DNIACH POBYTU W PRZEDSZKOLU?

RODZICU, PROPONUJEMY SPRAWDZONE SPOSOBY:

- Nie przeciągaj pożegnania w szatni. Pomóż dziecku się rozebrać, pocałuj je i wyjdź.
- Nie zabieraj dziecka do domu, kiedy płacze przy rozstaniu. Zapamiętaj, jeśli zrobisz to choć raz, będzie wiedziało, że łzami można wszystko wymusić.
- Jeśli Twoja pociecha płacze przy pożegnaniu, postaraj się, aby przez kilka dni odprowadzał ją do przedszkola ktoś inny, np. tata. Rozstania z tata są mniej bolesne.
- Nie obiecuj: „Jeśli pójdziesz do przedszkola, dostaniesz nową lalkę” – przy odbieraniu dziecka możesz mu dać jakiś mały prezent, jednak nie może to być forma przekupywania.
- Kontroluj się, co mówisz. Zamiast: „Już możemy wracać do domu”, powiedz: „Teraz idziemy do domu”. To niby niewielka różnica, a jednak pierwsze zdanie ma negatywny wydźwięk, sugeruje, że przedszkole jest dla dziecka sytuacją przymusową, drugie – nie.
- Nie zamartwiaj się, że dziecko idzie do przedszkola, nie bój się, że nie da sobie rady. Ono od razu wyczuje Twoje nastroje i będzie negatywnie nastawione do nowego etapu w Waszym wspólnym życiu, raczej zachęcaj je i przekonuj, że w przedszkolu wszystkie dzieci znakomicie bawią się nabywając nowe umiejętności.

Prośba dziecka

Chciałbym sam ubierać się i rozbierać - ale
Wam ciągle się spieszy.

Sam zjadać posiłki - ale Wy boicie się, że
znowu pobrudzę najlepszy sweterek.

Sam w łazience myć ręce i buzię - rękawy,
które przy tym się zmoczą, naprawdę
wkrótce wyschną.

Sam korzystać z toalety i wytrzeć, co trzeba
- ale myślicie, że nikt nie zrobi tego lepiej od
Was.

Sam malować, wycinać, lepić - ale Wy
uważacie, że przy tym tyle bałaganu, a do
tego żadnego (!!!) efektu.

Sam sprzątnąć zabawki, kiedy idę do domu -
a nie czekać, aż zrobi to za mnie ktoś inny.

Od czasu do czasu sam zdecydować, w co się
ubrać - ja też mam już swój gust.

Proszę, pomóżcie mi w tym, bym był z
każdym dniem coraz bardziej samodzielny, a
sobie w tym, by Wasza pociecha nie była
tylko manekinem i ślamazarą.

CHARAKTERYSTYKA DZIECKA 3-LETNIEGO

DUŻA MOTORYKA

- jeden raz podskakuje na obu nogach
- wchodzi po schodach w górę i w dół bez pomocy dorosłego i trzymania się poręczy , dostawiając nogę do nogi
- kopie piłkę do góry
- pcha przed sobą zabawkę na kółkach we wskazanym kierunku
- jeździ na rowerze trójkołowym i hulajnodze
- robi przewrót w przód

MAŁA MOTORYKA

- odrzuca od siebie przedmiot lewą i prawą ręką
- nakręca zabawkę
- nawleka koraliki na elastyczny kabel / na sznurowadło
- otwiera drzwi kręcąc gałką
- odkręca / zakręca pokrywki słoików , flakonów
- rysując trzyma ołówek między kciukiem i palcem wskazującym , podtrzymując go kciukiem
- przypina klamery od bielizny na ściankach pudełka
- zrywa drobne owoce bez ich zgniatania
- robi z plasteliny kulkę , placek , rogalik , koło

KOORDYNACJA WZROKOWO – RUCHOWA

- buduje wieżę z pięciu klocków
- umie wbić samodzielnie drewnianym młotkiem kolki umieszczone w otworach
- rysuje ołówkiem na papierze wykorzystując koliste ruchy ręki
- rysunki dziecka mają postać bazgrołów , rysuje „głownogi”
- przy pomocy osoby dorosłej wodzi palcem po konturach figur geometrycznych
- umie dobrać wielkością pokrywki do garnków

ROZWÓJ SPOŁECZNY

- w zabawie jest w stanie wstrzymać swoje ruchy , aż padnie sygnał (początek zabaw z regułami)
- prawie w ogóle nie chce brać udziału w zabawach manipulacyjnych
- bawi się w „rodzinę” , z rówieśnikami w sposób mało precyzyjny – w rodzinie mogą występować dwie mamy
- zdarza się , że chce pomóc rodzicom w czynnościach domowych
- bawi się z nauczycielem w naprzemienne układanie klocków ,potrafi czekać na swoją kolej
- wita się ze znajomymi sobie osobami bez przypominania
- jest zdolne do okazywania współczucia
- w trakcie zabaw tematycznych łączy czynności w kilkuelementowe łańcuchy logiczne następujące po sobie
- rozumie reguły zabawy w chowanego

MOWA BIERNA

- wykazuje zrozumienie dla zaimków osobowych , właściwie reagując na polecenia (np. „Daj to jej”)
- rozumie następujące zdania , wskazując z wielu możliwych właściwe przedmioty (np. „Pokaż na czym kraje się chleb”)
- reaguje poprawnie na następujące polecenia „połóż klocek na talerzu”
- rozumie słowa „mało” , „dużo” , „wielki” , „jeden” , „daleko” , „blisko” odpowiednio pokazując na przedmiotach lub obrazkach
- pokazuje przedmioty „mokre” i „suche”
- rozumie słowo „jedzenie” i „picie” porządkując odpowiednio obrazki lub pokazując przedmioty

MOWA CZYNNA

- powtarza za osobą dorosłą dwie cyfry lub dwa słowa w tej samej kolejności
- słowem sygnalizuje potrzebę fizjologiczną
- używa słowa „proszę” w odpowiednim momencie, gdy mu się o tym przypomni
- nazywa pięć różnych części ubrania
- potrafi policzyć z pamięci do dziesięciu
- głosem naśladuje dźwięki znanych mu zabawek lub przedmiotów
- wyrażając prośbę używa słowa „chcę” , łącząc je z innym wyrazem („Chcę pić”)
- napytania typu „gdzie...” odpowiada wyrażeniem przyimkowym (w kubku , pod stołem)
- łączy dwa wyrazy dla określenia stanu posiadania (samochód taty)
- używa co najmniej 10 słów określających przedmioty lub miejsca poza domem
- powtarza za osobą dorosłą poprawnie spółgłoski: p,b,m,n,w,h,k,g,t,d
- określa swój wiek słownie lub przez uniesienie odpowiedniej liczby palców do góry
- naśladuje dźwięki wydawane przez co najmniej pięć znanych mu zwierząt
- zaczyna używać formy liczby mnogiej (piłki , lalki)
- używa czasownika „jest” w zdaniach twierdzących („mama jest w domu”)
- zadaje pytanie zaczynające się od słowa „co” i „gdzie”
- opisuje obrazek używając przynajmniej jednego czterowyrazowego zdania zawierającego rzeczownik i czasownik
- używa zaimków „ja” , „mi” , „mnie” , „mój” zamiast swojego imienia
- na pytanie typu „kto...?” potrafi odpowiedzieć podając inne osoby oraz stopień pokrewieństwa (Ciocia Ola) lub też używa słowa „pan”
- używa form dzierżawczych rzeczowników (szal tatusia , piłka Jasia)
- zna i potrafi użyć przy pokazywaniu na sobie słów: łokieć , dłoń , ramię , kolano , czubek głowy , podeszwa stopy , boki ciała , przód i tył ciała
- posługuje się nazwami następujących klas obiektów – zwierzęta („to są zwierzęta” mówi , pokazując np. psy i koty) , zabawki i jedzenie

NAŚLADOWNICTWO

- naśladuje otwieranie i zamykanie ust , ruchy szczęki na boki oraz pokazywanie języka
- rysuje linię pionową / poziomą wg wzoru
- naśladuje złożenie arkusza papieru na pół
- naśladuje dotykanie dwóch różnych części ciała równocześnie
- naśladuje proste ruchy palców
- rysuje znak „X” wg wzoru
- rysuje koło wg wzoru
- potrafi z pięciu drewnianych klocków ułożyć konstrukcję wg wzoru

FUNKCJE POZNAWCZE

- na polecenie wybrania takiego samego klocka potrafi dobrać do dużego klocka duży klocek , a do małego mały klocek
- prawidłowo składa w całość dwie połówki jabłka
- na polecenie wybrania takiej samej figury potrafi dobrać do siebie taki sam kwadrat , trójkąt i koło
- na polecenie wybrania przedmiotów zrobionych z tego samego potrafi dobrać różne przedmioty zrobione z tego samego materiału: metalu , plastiku i drewna
- na polecenie potrafi posortować takie same przedmioty wg kolorów

SAMODZIELNOŚĆ

- rozsuwa zamek błyskawiczny
- rozpina ubranie zapięte na zatrzaski
- miesza herbatę łyżeczką
- zdejmuje luźny sweter wkładany przez głowę
- pije płyn przez słomkę
- sygnalizuje (słowem lub gestem) że się zmoczyło lub zabrudziło majtki
- odkręca i zakręca kran , potrafi nalać wodę do kubka
- zdejmuje wszystkie uprzednio rozpięte części ubrania
- załatwia się w toalecie , chociaż musi tam być zaprowadzone przez dorosłego
- sam bez przypominania spuszcza wodę w toalecie
- wkłada skarpetki
- wyciera usta w serwetkę jeśli mu się o tym przypomnia
- potrafi nadziać jedzenie na widelec i wziąć do ust
- rozpina pasek lub buty z klamerką
- rozpina duże guziki
- zgłasza potrzeby fizjologiczne i nie zdarzają mu się „wpadki”
- z pomocą dorosłego potrafi założyć półbuty
- wkłada kurtkę lub koszulę (rozpinane z przodu)

ĆWICZENIA ROZWIJAJĄCE PERCEPCJĘ WZROKOWĄ I KOORDYNACJĘ WZROKOWO – RUCHOWĄ

Ćwiczenia wykonujemy z przedmiotami naturalnymi , znanymi dziecku z jego najbliższego otoczenia (zabawki , przedmioty codziennego użytku).

a) *ćwiczenia manipulacyjne* (rozpoznawanie przedmiotu przez dotyk) :

- dotykanie , manipulowanie przedmiotami w celu ich poznania (dotykanie , ściskanie , otwieranie , nakładanie...),
- dotykanie , macanie przedmiotu z otwartymi oczami (stosowanie wg przeznaczenia , naśladowanie – najlepiej przedmioty codziennego użytku: łyżka, szczotka...),
- dotykanie , manipulowanie , macanie z zamkniętymi oczami (zabawa „czarodziejski worek” , „tajemnicze pudełko” – dziecko odgaduje , jaki przedmiot ukryty jest w worku , wskazuje go na obrazku , identyfikuje , nazywa, jeżeli jest to zabawka może naśladować odgłosy przez nią wydawane) .

b) *ćwiczenia rozwijające percepcję wzrokową i koordynację wzrokowo – ruchową* :

- wskazywanie i rozróżnianie osób z najbliższego otoczenia ,
- przyglądanie się przedmiotom znajdującym się w pobliżu dziecka (łączenie przedmiotu z jego nazwą) ,
- wyciąganie ręki po wskazany przedmiot ,
- wybieranie i trzymanie w ręku wskazanego przedmiotu ,
- trzymanie i przekładanie z ręki do ręki wybranego przedmiotu ,
- branie , wkładanie i odkładanie wskazanego przedmiotu w określone miejsce ,

- wskazywanie przedmiotów znanych dziecku (zabawek , przedmiotów codziennego użytku) ,
- wskazywanie przedmiotów na obrazkach ,
- napełnianie pudełka klockami (wkładanie do wyznaczonego miejsca) ,
- wskazywanie przedmiotów znanych dziecku (zabawek ,przedmiotów codziennego użytku) ,
- chwytanie drobnych przedmiotów – zbieranie klocków , koralików ,
- nawleknięcie dużych (coraz mniejszych) koralików na sznurek ,
- układanie klocków w jednej linii (tworzenie prostych układów rytmicznych) ,
- piętrzenie i segregowanie klocków , zabawek ,
- dobieranie takich samych przedmiotów ,
- porządkowanie zabawek wg jednej wybranej cechy ,
- porównywanie dwóch podobnych zabawek różniących się jedną wyraźną cechą : kolorem – dwa klocki , wielkością – samochody ,
- wkładanie drobnych przedmiotów do pojemników z małym otworem ,
- dopasowanie obrazków do przedmiotów i odwrotnie ,
- dobierane w pary dwóch takich samych obrazków ,
- wskazywanie przedmiotów na planszy na podstawie słyszanej nazwy ,
- oglądanie obrazków i wypowiadanie się na ich temat (co jest na obrazku , co robi) ,
- składanie obrazków złożonych z dwóch (lub więcej – wg możliwości dziecka) elementów – na wzorze , wg wzoru ,
- zgadywanie , czego brakuje (spośród 2-3 przedmiotów chowamy jeden – dziecko odgaduje którego przedmiotu brakuje) ,
- wprowadzenie zabaw tematycznych (zabawa w dom , naśladowanie czynności) ,
- rozkładanie i składanie zabawek konstrukcyjnych ,
- rysowanie na dużej powierzchni (dowolnie , dowolne ruchy koliste , rysowanie kropek , kresek) ,
- łączenie kropek linią ,
- pogrubianie i odwzorowywanie prostych kształtów (linii – pionowe i poziome ; koła – przez prowadzenie ręki dziecka) ,
- zabawy masami plastycznymi ,
- zabawy z piłką: turlanie , toczenie piłek (po wyznaczonej trasie , do drugiej osoby) .

ĆWICZENIA ROZWIJAJĄCE PERCEPCJĘ SŁUCHOWĄ

1.1. Ćwiczenia wrażliwości słuchowej

a) wysłuchiwanie i rozpoznawanie dźwięków naturalnych

- wysłuchiwanie dźwięków naturalnych dochodzących z najbliższego otoczenia ,
- identyfikowanie ich ze wskazaniem ,
- przyporządkowanie słyszanego dźwięku do obrazka .

b) rozpoznawanie dźwięków dochodzących z otoczenia

- odgłosów dochodzących z ulicy ,
- sygnałów różnych pojazdów ,
- dźwięków różnych urządzeń gospodarstwa domowego (lecząca woda z kranu , zamykanie drzwi , włączanie światła) ,
- głosów znanych zwierząt (dobieranie obrazka do słyszanego dźwięku) ,
- dźwięków charakterystycznych dla różnych przedmiotów (papier , szkło , metal) ,

c) rozpoznawanie wytwarzanych dźwięków (szmerów) – najpierw za pomocą wzroku , później słuchowo (dziecko wskazuje przedmiot , który identyfikuje ze słyszonym dźwiękiem)

- uderzanie łyżeczką w szklanekę ,
- uderzanie pałeczką w szybę ,
- uderzanie w drewno ,
- stukanie w meble ,
- uderzanie piłki (odbijanie) ,

- uderzanie klockami o siebie ,
- klaskanie ,
- darcie / gniecenie papieru ,
- lanie wody ,
- rozpoznawanie przedmiotów ukrytych w pudełku ,
- rozpoznawanie głosu i źródła dźwięku (miejsca , odległości – blisko , daleko; np. szukanie ukrytych przedmiotów: zegarka , radia , melodyjki) ,
- rozpoznawanie osób po głosie (z najbliższego otoczenia dziecka).

1.2. Ćwiczenia wstępne do nauki mowy

a) zestaw ćwiczeń oddechowych

- wciąganie i wydmuchiwanie powietrza ,
- nadymanie buzi i przepychanie powietrza w zamkniętej buzi ,
- dmuchanie na wiatraczek , na płomień świecy , w gwizdek ,
- nadmuchiwanie balonika ,
- zdmuchiwanie lekkich przedmiotów ze stołu ,
- dmuchanie na przedmiot unoszący , zawieszony lub opadający (piórko , kartka) ,
- chuchanie ,
- wąchanie kwiatków ,
- dmuchanie na dmuchawca , na kartkę papieru ,
- wdech z unoszeniem ramion do góry ,
- wydech z opadaniem ramion ,
- zabawy ortofoniczne :
 - naśladowanie zwierząt (długie syczenie węża , szczekanie psa...) ze zmienną głośnością,
 - naśladowanie dźwięków z otoczenia ,
 - naśladowanie śmiechu różnych ludzi ,
 - zatrzymanie oddechu ,
 - mówienie prostych , znanych dziecku wyrazów (ciągu) na jednym wydechu .

b) ćwiczenia przygotowujące do mówienia

I. Zestaw ćwiczeń warg i języka :

- leciutki masaż warg ,
- ściąganie ust w dzióbek ,
- rozchyłanie ust w kierunku kącików ust (szeroki uśmiech) ,
- rozchyłanie i składanie warg do uśmiechu ,
- zaciskanie warg ,
- nakładanie wargi dolnej na górną i górnej na dolną ,
- nagryzanie górnymi zębami dolnej wargi i dolnymi górnej wargi ,
- nadymanie policzków – baloniki ,
- parskanie koni – wibracja warg ,
- warczenie motoru ,
- zlizywanie miodu z łyżeczki ,
- oblizywanie ust przez dziecko (usta posmarowane miodem) najpierw górna warga , potem dolna ,
- cmokanie ,
- składanie ust do pocałunku .
- gra na grzebieniu (masaż wibracyjny warg) ,
- przesuwanie języka po dolnej wardze , od lewego do prawego kącika ust opierając język o wargę dolną i bez opierania ,
- przesuwanie języka po górnej wardze , od prawego do lewego kącika ust opierając język o wargę górną i bez opierania ,
- wysuwanie i chowanie języka ,
- wykładanie języka do brody i nosa ,

- rozkładanie szerokie języka – łopata ,
- gładzenie podniebienia językiem ,
- dotykanie czubkiem języka różnych miejsc w jamie ustnej ,
- usta zamknięte , język wykonuje okrężne ruchy po wewnętrznej stronie warg i policzka ,
- robienie rurki z języka ,
- klaskanie językiem – jadące konie ,
- liczenie zębów – przesuwanie języka po zębach górnych i dolnych , po zewnętrznej i wewnętrznej stronie ,
- robienie łyżeczki z języka – wgłębienie na grzbiecie języka , boki i przód uniesione ,
- wypychanie językiem policzków ,
- picie przy użyciu łyżeczki / rurki ,
- lizanie lizaka .

II. Zestaw ćwiczeń podniebienia miękkiego

- ziewanie przy nisko opuszczonej szczęce ,
- wdech przez nos i wydech przez usta przy szeroko otwartych ustach ,
- wdychanie powietrza przez usta przy zakrytym nosie ,
- wdychanie powietrza przez nos przy zamkniętych ustach ,
- naśladowanie odgłosów gęsi – gęganie ,
- naśladowanie odgłosów pługanego gardła .

III. Zestaw ćwiczeń wzmacniających pierścień zwierający gardło

- dmuchanie przy zakrytym nosie ,
- ziewanie ,
- masaż podbródka ,
- opadanie szczęki dolnej i szybkie jej unoszenie ,
- kasłanie przy wysuniętym języku ,
- połykanie picia przy zakrytym nosie ,
- chrapanie .

IV. Zestaw ćwiczeń ruchów szczęki dolnej

- opuszczanie i podnoszenie szczęki dolnej ,
- przesuwanie szczęki dolnej w prawo i lewo ,
- wysuwanie szczęki dolnej do przodu i cofanie jej ,
- żucie .

V. Zestaw ćwiczeń prawidłowego połykania

- unoszenie języka na górne , przednie zęby ,
- dotykanie wskazanego miejsca palcem , językiem ,
- ćwiczenia z śpiewem sylab – lalala , lololo ... ,
- połykanie śliny przy zamkniętych zębach , szerokim uśmiechu , język trzymany przez cały czas za górnymi zębami ,
- picie i połykanie płynów – dziecko pije wodę po jednym łyku kolejno zachowując czynności: nabiera łyk napoju , unosi język , zamyka zęby , połyka płyn ,

ĆWICZENIA ROZWIJAJĄCE SPRAWNOŚĆ RUCHOWĄ

Cel ćwiczeń motoryki dużej :

- kształtowanie ogólnej koordynacji ruchów ,
- kształtowanie umiejętności kontroli nad własnymi ruchami ,
- uzyskiwanie ruchów celowych , skierowanych na określone przedmioty ,
- poznanie dziecka z możliwościami własnego ciała ,
- rozbudzanie wiary we własne możliwości .

Propozycje ćwiczeń motoryki dużej

- klaskanie ,
- wstawanie ,
- siadanie ,
- sięganie po przedmioty wskazane przez nauczyciela ,

- podnoszenie przedmiotów i kładzenie ich w wyznaczone miejsce ,
- toczenie piłki ,
- chwytanie piłki ,
- podrzucanie piłki , większej zabawki ,
- podrzucanie mniejszej zabawki (woreczka) ,
- chodzenie po wyznaczonym torze (prosta ścieżka , mostek , prosty tor przeszkód) ,
- chodzenie do przodu , na boki , do tyłu (z asekuracją) ,
- przechodzenie przez tunel (schylanie, skłanianie) ,
- skakanie obunóż (przeskakiwanie przez kałużę) , na jednej nodze .

Cele ćwiczeń motoryki małej :

- kształtowanie i kontrolowanie ruchów rąk i palców ,
- kształtowanie i doskonalenie chwytu ,
- kształtowanie i doskonalenie umiejętności manipulowania przedmiotami ,
- koordynacja obu rąk .

Propozycje ćwiczeń motoryki małej

- chwytanie całą dłonią przedmiotów ,
- chwytanie małych przedmiotów palcami (chwyt pincetowy) ,
- chwytanie drobnych przedmiotów palcami i manipulowanie nimi (oburącz , jedną ręką) ,
- otwieranie i zamykanie pudełek ,
- wkładanie i wyjmowanie przedmiotów do pudełka z patrzeniem / bez patrzenia ,
- trzymanie przedmiotu w ręku (łyżki , nabieranie na łyżkę) ,
- dotykanie przedmiotów o różnej fakturze (zabawy dotykowe) ,
- gniecie , lepienie z przygotowanych mas ,
- darcie papieru ,
- malowanie ręką dużych powierzchni ,
- rysowanie kredką (dowolnie na wskazanej powierzchni) .

Literatura:

- A. Franczyk, K. Krajewska: Program psychostymulacji dzieci w wieku przedszkolnym z deficytami deficytami zaburzeniami rozwoju.
- J. Kielin: Profil osiągnięć ucznia.

PLAN WSPÓŁPRACY Z RODZICAMI:

FORMA	TEMATYKA	TERMIN	MIEJSCE
Kącik dla rodziców	Bieżące informacje oraz wiadomości grupowe. Zapoznanie z zamierzeniami i zadaniami wychowawczodydaktycznymi. Pedagogizacja rodziców w formie artykułów z portali internetowych oraz z czasopism	na bieżąco	tablica przed salą gr I, II
Kontakty indywidualne	Wzajemne pytania, oczekiwania-wymiana informacji w trakcie przyprowadzania i odbierania dziecka.	cały rok	sala gr I, II
Konsultacje	Rozmowy na temat indywidualnego rozwoju dziecka. Informowanie rodziców o stanie emocjonalnym dziecka, jego zainteresowaniach, problemach, itp.	według potrzeb	sala gr I, II lub pokój nauczycielski
Zebrania z rodzicami	Wspólne omawianie spraw grupy i przedszkola.	wrzesień oraz według potrzeb	sala gr I, II
Zajęcia otwarte	Obserwacja dzieci podczas zorganizowanych sytuacji edukacyjnych. Próby diagnozowania własnego dziecka. Zachęcanie rodziców do czynnego udziału, a przez to do łatwiejszej adaptacji dziecka.	min. 1 zajęcie na kwartał	sala gr I, II
Uroczystości grupowe	1. Pasowanie na Przedszkolaka 2. Spotkanie Wigilijne 3. Dzień Babci i Dziadka 4. Dzień Rodziny	październik/listopad grudzień styczeń maj	sala gr I, II
<p><i>Wzmacnianie więzi pomiędzy dziećmi-przedszkolem-rodziną. Pozyskiwanie rodziców jako partnerów do wspólnego działania w zakresie wychowania i nauczania oraz zachęcanie do wspierania grupy swoją pomocą np. w organizowaniu wycieczek (np. do wybranych zakładów pracy), uroczystości a także kącików tematycznych, np. poprzez dostarczanie papieru, materiałów piśmienniczych, itp.</i></p>			

Załącznik 7

ANKIETA DLA RODZICÓW NA TEMAT ROZWOJU I UMIEJĘTNOŚCI DZIECKA

Szanowni Rodzice!

Naszym zamiarem jest stworzenie Państwa dziecku jak najlepszych warunków rozwoju w przedszkolu. W tym celu prosimy o wypełnienie poniższej ankiety. Wybrane odpowiedzi prosimy podkreślić lub wpisać tekst/liczby w wolne pola.

I. Dane ogólne o dziecku

Imię i nazwisko			
Wiek		lat	miesiące
Czy dziecko uczęszczało do żłobka lub innej instytucji sprawującej opiekę?	tak		nie
Jeśli tak to od jakiego wieku ?		lat	miesiące

II. Informacje na temat wychowania

Dziecko bawi się najczęściej?	samo	z dorosłymi	z rodzeństwem	z rówieśnikami			
Czy dziecko ma własny kącik do zabawy?	tak		nie				
Proszę wyjaśnić jakimi zabawkami dziecko bawi się najchętniej?							
Czy po zabawie dziecko sprząta zabawki?	tak	czasami	nie				
Czy w domu są: zwierzęta z którymi dziecko bawi się lub którymi się opiekuje,?	tak		nie				
Czy dziecko jest?	placzliwe	radosne	smutne	lękliwe	uparte	nieśmiałe	pewne siebie
Czy dziecko jest?	aktywne	bierno	apatyczne	nadruchliwe	niepokojne		posłuszne
Czy dziecko wymusza płaczem i złością spełnienie życzeń?	tak		czasami		nie		
Czy dziecko jest nagradzane?	tak		czasami		nie		
jeżeli tak, to kiedy i jak?	kiedy?			jak?			
Czy dziecko jest karane?	tak		czasami		nie		
jeżeli tak, to kiedy i jaki?	kiedy?			jak?			

III. Warunki życia dziecka i jego umiejętności w zakresie samoobsługi

Ile godzin dziecko w ciągu doby śpi?				godzin
Czy dziecko zasypia w ciągu dnia?	tak o stałej porze	tak w różnych porach	nie sypia w ciągu dnia	
Czy dziecko potrafi załatwić swoje potrzeby fizjologiczne w przeznaczonym do tego celu miejscu?	czasami	zawsze		bardzo rzadko
Czy dziecko wychodząc na podwórko, ubierane jest w rzeczy niekrępujące jego ruchów, bez obawy ich zniszczenia i zabrudzenia?	zawsze		tylko w dni powszednie	
Czy dziecko spożywa posiłki regularnie?	tak	przeważnie		nie
Czy dziecko podczas jedzenia samodzielnie potrafi posługiwać się łyżką?	tak	czasami próbuje		nie
Czy dziecko samodzielnie potrafi się ubrać?	tak	tylko niektóre części garderoby		nie
jeżeli niektóre części garderoby to jakie?				
Kłopoty ze zdrowiem lub ewentualnie inne uwagi o dziecku, które chcielibyście Państwo przekazać?				

Serdecznie dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Załącznik 8

ANKIETA DLA RODZICÓW

Szanowni Rodzice!

Prowadzimy badania dotyczące oceny programu adaptacyjnego prowadzonego w Naszym przedszkolu. Ocena ta ma służyć wzbogacaniu i usprawnianiu kolejnych działań adaptacyjnych.

Prosimy o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania poprzez podkreślenie wybranej odpowiedzi lub wpisanie tekstu w wolne pola.

I. Pytania szczegółowe

Czy brał(a) Pan(i) udział w spotkaniach adaptacyjnych?	tak we wszystkich	tak okazjonalnie	nie		
jeżeli nie, to dlaczego?					
Jak Pan(i) ocenia udział swego dziecka w zajęciach wakacyjnych?	wyraźnie zainteresowane	wymagało zachęty ze strony nauczyciela	uczestnictwo bierne		
Jak Pan(i) ocenia spotkania adaptacyjne?	dobrze i potrzebne	pomocne dla mnie i mojego dziecka	słabe i niepotrzebne		
Czy spotkania adaptacyjne były Panu(i) potrzebne?	tak	częściowo	nie		
Co zyskał Pan(i) dzięki spotkaniom adaptacyjnym?					
Czy Pan(i) zdaniem należało organizować spotkania adaptacyjne?	tak	częściowo	nie		
Które spotkanie adaptacyjne było Pana(i) zdaniem najciekawsze i dlaczego?					
W jaki sposób uczestniczył Pan(i) w spotkaniach adaptacyjnych?	wspólna zabawa z dziećmi	udział w spotkaniu z psychologiem	rozmowa z psychologiem/dyrektorem / nauczycielem	inne	
jeżeli inne, to jakie?					
Jak długo Pana(i) zdaniem trwał okres adaptacji dziecka do przedszkola?	tydzień	dwa tygodnie	miesiąc	dłużej niż miesiąc	trwa nadal
W jakim stopniu Pana(i) zdaniem zajęcia adaptacyjne pomogły Pana(i) dziecku w adaptacji do przedszkola?	bardzo pomogły	pomogły	były pomocne częściowo	nie pomogły	

II. Metryczka

Płeć rodzica?	kobieta		mężczyzna		
Wiek rodzica?	< 30 lat	31 – 40 lat	41 – 50 lat	> 50 lat	
Wiek i rok urodzenia dziecka?			lat	rok	
Liczba dzieci w rodzinie?					osoba/osoby/osób

Serdecznie dziękujemy za wypełnienie ankiety!

